

**Gminny Program Profilaktyki
i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
Innych Uzależnień i Przeciwdziałania
Narkomanii dla Miasta Lipna na 2020 rok**

I. Wprowadzenie

Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Innych Uzależnień i Przeciwdziałania Narkomanii dla Gminy Miasta Lipna na rok 2020, zwany dalej "Programem", określa strategię Gminy Miejskiej Lipno w zakresie profilaktyki oraz minimalizowania szkód społecznych i zdrowotnych, wynikających z używania alkoholu i narkotyków. Sposoby realizacji zadań zawartych w Programie dostosowane są do potrzeb lokalnych i możliwości prowadzenia określonych działań w oparciu o posiadane zasoby instytucjonalne oraz osobowe.

Budowanie spójnej strategii przeciwdziałania problemom uzależnień opiera się na systematyczności i konsekwentnym wdrażaniu działań profilaktycznych i terapeutycznych we współpracy z wieloma środowiskami prowadzącymi działania w tym zakresie. Działania te odzwierciedla niniejszy Program, który w sposób kompleksowy podejmuje problemy z obszaru uzależnień od napojów alkoholowych i środków psychoaktywnych, niktynizmu oraz przemocy związanej z uzależnieniami.

1. Podstawa prawna.

Podstawę działań Programu stanowią następujące akty prawne:

- Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (t.j. Dz.U. z 2019r., poz. 2277),
- Ustawa z 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu narkomanii (t.j. Dz.U. z 2019r. poz. 852).
- Ustawa z 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz.U. z 2015r., poz. 1390).
- Ustawa z dnia 08 marca 1990r. samorządzie gminnym (Dz.U.z 2019r. poz. 506 ze zm.)
- Narodowy Program Zdrowia na lata 2016-2020 (Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 04 sierpnia 2016r. w sprawie Narodowego Programu Zdrowia na lata 2016-2020).
- Krajowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2014-2020 (uchwała nr 76 Rady Ministrów z dnia 29 kwietnia 2014r.).
- Narodowy Program Ochrony Zdrowia Psychicznego (Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 28 grudnia 2010r.)
- Ustawa z dnia 24 kwietnia 2003r. o działalności pożytku publicznego i wolontariacie wraz z późniejszymi zmianami (t.j. Dz. U. z 2019 r., poz. 688 ze zm.)

2. Podejmowane działania

Program określa lokalną strategię w zakresie profilaktyki i minimalizacji szkód zdrowotnych i ekonomicznych wynikających z nadużywania alkoholu i innych zachowań społecznie nieakceptowalnych, których realizacja powinna przyczynić się do poprawy zdrowia fizycznego i psychicznego mieszkańców Lipna, właściwego wychowywania młodego pokolenia, a także zapewnienia ładu i zwiększenia poczucia bezpieczeństwa społeczności lokalnej.

Program:

- podejmuje próbę diagnozy skali problemów na terenie miasta,
- określa zadania i przyporządkowuje im działania formułowane w oparciu o dostępne zasoby,
- wskazuje narzędzia dotyczące profilaktyki i rozwiązywania problemów związanych z uzależnieniami,
- wskazuje podmioty odpowiedzialne za realizację,
- określa źródła ich finansowania

Główne zadania nałożone na gminę przez ustawy to:

- zwiększanie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu;

- udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe, pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie;
- prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii, w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie zajęć pozalekcyjnych, a także działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo – wychowawczych i socjoterapeutycznych;
- wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych, służącej rozwiązywaniu problemów alkoholowych;
- podejmowanie interwencji w związku z naruszeniem przepisów określonych w art. 13¹ i 15 ustawy oraz występowanie przed sądem w charakterze oskarżyciela publicznego;
- wspieranie zatrudnienia socjalnego poprzez organizowanie i finansowanie centrów integracji społecznej.

Gmina Miasta Lipna tworzyć będzie zintegrowany system zarządzania profilaktyką i rozwiązywaniem problemów uzależnień uwzględniając metodę zarządzania ryzykiem w oparciu o rozpoznaną misję profilaktyki. Misją tą jest profesjonalne, skuteczne i efektywne realizowanie zadań profilaktycznych wynikających z obowiązującego prawa oraz podejmowanych z własnej inicjatywy, które mają zapewnić stałą poprawę jakości życia wszystkich mieszkańców Gminy Miasta Lipna, rozumianą jako zaspokojenie potrzeb materialnych i bezpieczeństwa socjalnego. Działania oparte będą również na wyznaczonej wizji profilaktyki zakładającej życie bez substancji psychoaktywnych, skutkujące podejmowaniem dojrzałych decyzji. Misja i wizja przekładać się będą na przedstawione poniżej cele strategiczne, których osiągnięcie ma zapewnić efektywne i skuteczne rozwiązywanie problemów uzależnień w Lipnie i podnoszenie jakości życia społecznego poszczególnych mieszkańców, jak i całej społeczności lokalnej:

- zapobieganie powstawania problemów wynikających z nadużywania alkoholu, narkotyków i innych podejmowanych zachowań ryzykownych, szczególnie przez dzieci i młodzież;
- niwelowanie zachowań problemowych i ryzykownych osób sięgających po środki psychoaktywne;
- zmniejszenie skali problemów dotyczących rodziny, wynikających z podejmowania różnych zachowań patologicznych (przede wszystkim przeciwdziałanie przemocy w rodzinie, która stosowana jest szczególnie wobec słabszych członków rodziny);
- zwiększenie umiejętności i zasobów społecznych niezbędnych do radzenia sobie z istniejącymi problemami życiowymi przez mieszkańców miasta;
- promocja pozytywnych treści społecznych i wartości życiowych;
- promocja zdrowego stylu życia;
- promocja zdrowia psychicznego i zapobieganie zaburzeniom psychicznym poprzez m.in. kształtowanie zachowań i stylu życia korzystnych dla zdrowia psychicznego;
- rozwijanie umiejętności radzenia sobie w sytuacjach zagrażających zdrowiu psychicznemu
- edukacja psychologiczna i społeczna - informowanie o szkodliwości środków i substancji psychoaktywnych;
- dostarczanie pozytywnych wzorców spędzania czasu i realizacji aspiracji życiowych;
- zwiększenie aktywności społeczności lokalnej w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych;
- upowszechnianie oraz poszerzanie oferty uniwersalnych programów i profilaktycznych dla dzieci i młodzieży;
- działania wspierające ograniczanie dostępności alkoholu;
- wdrażanie w podstawowej opiece medycznej programów wsparcia i warsztatów kompetencji dla osób uzależnionych i współuzależnionych.

3. Adresaci Programu.

Adresatami programu są; dzieci i młodzież (w tym z rodzin dysfunkcyjnych), rodzice, osoby w problemami dyssocjalnymi, osoby wymagające wsparcia w problemach emocjonalnych, kadra pedagogiczna szkół i przedszkoli, pracownicy socjalni, psychologzy, terapeuci, organizacje pozarządowe działające na rzecz rozwiązywania problemów uzależnień i przemocy w rodzinie, sprzedawcy napojów alkoholowych, pozostała społeczność lokalna.

4. Realizatorzy Programu

Realizatorami programu są podmioty działające na rzecz rozwiązywania problemów patologii społecznych, zlokalizowanych zarówno na terenie miasta, jak i na terenie kraju. W szczególności są to organizacje pozarządowe, poradnie terapii uzależnień (lokalne i krajowe), placówki oświatowe oraz specjaliści ds. profilaktyki i rozwiązywania problemów związanych z uzależnieniami. Koordynatorem programu jest Pełnomocnik Burmistrza ds. Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii, który realizuje działania programowe wraz z pozostałymi członkami Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

5. Źródła i zasady finansowania.

1. Źródłem finansowania zadań są przede wszystkim środki finansowe budżetu Gminy pochodzące z opłat za korzystanie z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych gromadzone na Funduszu Przeciwdziałania Alkoholizmowi Dział 851, Rozdział 85154 oraz Funduszu Zwalczenia Narkomanii Dział 851, Rozdział 85153.

2. Za pracę obejmującą zakres działań wynikających z ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałania alkoholizmowi członkowie Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych otrzymują wynagrodzenie zgodnie z następującymi zasadami:

1) za każdorazowy udział w posiedzeniu plenarnym Komisji - wynagrodzenie zryczałtowane w wysokości 100 zł. brutto dla członka oraz 200 zł. brutto dla Przewodniczącego Komisji z zastrzeżeniem pkt. 5.

2) za każdorazowy udział w pracach Zespołu Kontrolnego MKRPA - wynagrodzenie zryczałtowane w wysokości 120 zł. brutto, z zastrzeżeniem pkt. 5

3) za każdorazowy udział w pracach Zespołu Motywacyjno-Interwencyjnego MKRPA - wynagrodzenie zryczałtowane w wysokości 50 zł. brutto dla członka komisji oraz 60 zł. brutto dla Przewodniczącego za godzinę pracy, z zastrzeżeniem pkt. 5,

4) za każdorazowe wykonanie czynności zleconych przez Przewodniczącego Komisji - wynagrodzenie zryczałtowane w wysokości 100 zł. brutto, z zastrzeżeniem pkt. 5,

5) łączne wynagrodzenie z tytułów wymienionych w pkt. 1, 2, 3, i 4 nie może w skali miesiąca przekroczyć 30% dla członka Komisji oraz 35% dla Przewodniczącego Komisji minimalnego wynagrodzenia za pracę, ustalonego na podstawie ustawy z dnia 10 października 2002r. o minimalnym wynagrodzeniu za pracę (Dz.U. z 2018r. poz. 2177 z późn.zm.)

6) podstawę do wypłaty wynagrodzeń dla członków Komisji, za okres miesiąca, stanowi miesięczne zestawienie liczby posiedzeń wraz z listami obecności.

6. Rodzaje działań profilaktycznych w Lipnie.

Działania profilaktyczne powinny uwzględniać:

1) czynniki ryzyka - skłaniające do zachowań problemowych m.in. zaburzenia więzi (zwłaszcza uczuciowej) pomiędzy rodzicami i dziećmi, wysoki poziom konfliktów w rodzinie (w tym między rodzicami), zaburzenia w pełnieniu ról ojca i matki, brak dyscypliny i kontroli lub nadmierna kontrola i dyscyplina, tolerancja rodziców, wychowawców, społeczeństwa np. sprzedawców

napojów alkoholowych, wobec zachowań ryzykownych dzieci i młodzieży, rodzice jako wzorce nieprawidłowych zachowań (picie, palenie, agresja, niewłaściwe zachowania), dostępność narkotyków, wpływ reklamy alkoholu na świadomość dzieci i młodzieży;

2) czynniki chroniące - przed zachowaniami problemowymi: silna, pozytywna więź emocjonalna z rodzicami, zainteresowanie nauką szkolną, poszanowanie prawa, norm, wartości i autorytetów społecznych, przynależność do pozytywnej grupy.

6.1. Rodzaje działań profilaktycznych

Działania profilaktyczne obejmują:

1) profilaktykę uniwersalną

na którą składają się działania kierowane do całych grup, bez względu na stopień indywidualnego ryzyka występowania problemów alkoholowych. Ich celem jest zmniejszenie lub eliminowanie czynników ryzyka. Głównym terenem działań jest szkoła. Realizatorzy to przede wszystkim nauczyciele wspierani przez psychologów, pedagogów.

2) profilaktykę selektywną

na którą składają się działania profilaktyczne adresowane do jednostek lub grup, które ze względu na swoją sytuację społeczną, rodzinną, środowiskową lub uwarunkowania biologiczne są narażone na większe od przeciętnego ryzyko występowania problemów alkoholowych i/lub innych zaburzeń zdrowia psychicznego. Realizatorzy to przede wszystkim terapeuci, socjoterapeuci, doradcy rodzinni, mediatorzy rodzinni. Zajęcia odbywają się najczęściej w poradniach terapeutycznych w ramach profilaktycznych programów pracy środowiskowej, świetlicach profilaktycznych i terapeutycznych.

3) profilaktyka wskazująca

na którą składają się działania nakierowane na osoby, u których można stwierdzić objawy problemów związanych z uzależnieniami lub inne zaburzenia zachowania, wynikające z czynników wewnętrznych (zaburzeń psychicznych) lub zewnętrznych (np. przemoc domowa, agresja w szkole). Celem jest przeciwdziałanie pogłębieniu się procesu chorobowego, minimalizacja szkód, umożliwienie osobie chorej powrotu do satysfakcjonującego życia wolnego od środków psychoaktywnych i prawidłowego funkcjonowania w społeczeństwie. Realizatorzy to przede wszystkim psychologowie, psychoterapeuci, pracownicy socjalni i lekarze.

Profilaktyka realizowana w Lipnie obejmuje profilaktykę:

- 1) **uprzedzającą**, która polega na przeciwdziałaniu niepożądanym zjawiskom, które jeszcze nie wystąpiły, ale których można się spodziewać;
- 2) **objawową**, która podejmowana jest z chwilą wystąpienia pierwszych objawów niepokojących zachowań.

6.2. Strategie oddziaływań profilaktycznych

Strategie oddziaływań profilaktycznych obejmują:

- 1) Strategię informacyjną (na każdym poziomie zagrożeń);
- 2) Strategię edukacyjną (na każdym poziomie zagrożeń);
- 3) Strategię alternatyw (na każdym poziomie zagrożeń);
- 4) Strategię interwencyjną (przeznaczoną dla osób podejmujących zachowania problemowe);
- 5) Strategię zmniejszania szkód (np. dla narkomanów nie mających woli życia bez narkotyków).

6.3. Ewaluacja skuteczności programów profilaktycznych

Ewaluacja skuteczności programów profilaktycznych obejmuje dwa poziomy badań efektywności prowadzonych działań:

- 1) ewaluację procesu (jak zrealizowano program, czy udało się go zrealizować, kto brał w nim udział, ilu było uczestników, które elementy były dobrze przyjęte, które nie i dlaczego);
- 2) ewaluację wyniku (czy zrealizowano cele zakładane w programie krótko i długoterminowo).

II. Diagnoza wybranych zagadnień społecznych z zakresu przeciwdziałania uzależnieniom.

Uchwalany corocznie Program, stanowi podstawę do prowadzenia działań mających na celu rozwiązywanie problemów wynikających z zażywania i nadużywania substancji psychoaktywnych. Dużą wagę przekłada się do odpowiedniego zidentyfikowania negatywnych zjawisk związanych z substancjami psychoaktywnymi, które zachodzą lub mogą zajść w naszej społeczności. Z informacji uzyskiwanych od podmiotów zajmujących się pomocą osobom uzależnionym i działającym w zakresie profilaktyki przeciwdziałania uzależnieniom wynika, że Gmina Miasta Lipna nie stanowi odstępstwa w skali kraju i zachodzące u nas zjawiska, trendy i problemy wynikające z używania substancji psychoaktywnych pokrywają się z tymi obserwowanymi w skali kraju. Z punktu widzenia konstruowania Programu daje to możliwość, przy niewątpliwym braku szczegółowych i wiarygodnych danych na temat tak specyficznego zjawiska jak uzależnienia, tworzenie przesłanek na bazie których opierają się założenia co do form i narzędzi realizacji zaplanowanych w Programie zadań. Z dużym prawdopodobieństwem zakładać można, że prawidłowości zaobserwowane w otoczeniu makrospołecznym, w zakresie uzależnień, właściwe będą także w naszej gminie, stąd też znajdują się w Programie.

1. Zjawisko uzależnienia od alkoholu w Polsce.

Według danych PARPA w 2017 roku spożycie 100% alkoholu w przeliczeniu na jednego mieszkańca Polski wyniosło 9,55 litra i oscyluje na poziomie roku poprzedniego - 9,45 litra. W strukturze spożywania napojów alkoholowych największy jest udział piwa (57,9%), który w dalszym ciągu wzrasta, w dalszej kolejności wyroby spirytusowe, w tym wódka (34,6%), a na ostatnim miejscu wśród preferencji konsumentów znajduje się wino i miody pitne (7,5%). Problemem jest znaczący wzrost dostępności ekonomicznej napojów alkoholowych. Biorąc pod uwagę zwiększenie dostępności ekonomicznej napojów alkoholowych (piwa w szczególności), należałoby rozważyć takie zmiany w lokalnym prawie, alby fizycznie zmniejszyć dostępność alkoholu, zwłaszcza piwa i zwłaszcza wobec nieletnich, a przy doborze narzędzi do prowadzenia działań profilaktycznych, kierować się także edukacją pod kątem długofalowych zmian i negatywnych skutków picia nawet niskoprocentowego alkoholu.

Z danych PARPA wynika, że w Polsce jest armia uzależnionych - osób, które są w systemie leczenia i mają postawioną diagnozę – to ok. 600 - 800 tysięcy osób. Dodać trzeba, że corocznie w systemie leczenia pojawia się 350 tys. nowych uzależnionych. Natomiast nadmiernie i szkodliwie pije alkohol w Polsce ponad 3 mln osób. To już jest ogromna grupa. Nie wszyscy pijący dużo, staną się w przyszłości alkoholikami, ale straty powodowane przez osoby pijące nadmiernie i szkodliwie są znacznie większe niż te powodowane przez osoby uzależnione - to jest tzw. paradoks profilaktyczny.

Według szacunkowych danych - NFZ wydaje rocznie 8-10 mld zł na likwidację skutków, jakie na zdrowie Polaków wywiera alkohol. To jest ogromna kwota, w dodatku jest to w zasadzie niezauważalne dla systemu, ponieważ nie rejestruje się, czy pacjent ma chorą wątrobę, czy cierpi na inną chorobę z powodu nadużywania alkoholu, czy z innego powodu.

Do tego dochodzą koszty związane z bezpieczeństwem na drogach, rosnącą liczbą wypadków spowodowanych przez nietrzeźwych kierowców, straty spowodowane przez młodocianych wandalów niszczących mienie pod wpływem alkoholu oraz to, co dzieje się z powodu niezdolności do pracy osób uzależnionych. Okazuje się – takich wyliczeń dokonała PARPA w 2013 r. – że rocznie tracimy z tego powodu między 26, a 32 mld zł.

O strukturze picia i względnie łatwym dostępie do alkoholu mówią także najnowsze badania "ESPAD" z 2015 roku, mówiących o ogólnych trendach zachowań w oparciu o analizę tego i wcześniejszych edycji badania wśród nastolatków w wieku 15-18 lat, młodzież w większości zalicza się do konsumowania piwa - rzadziej sięga po napoje mocne i wino. O ile widać wyraźną tendencję spadkową, to w dalszym ciągu prawie połowa nastolatków (48%) deklaruje, iż zdobycie piwa jest "bardzo łatwe".

Wysoka dostępność do alkoholu wiąże się nie tylko z fizyczną łatwością jako zdobycie, ale także zgodnego z prawem postępowania (lub łamaniu prawa) przez sprzedawców napojów alkoholowych. Jednym z zadań w związku z tym jest edukowanie i przypominanie sprzedawcom o społecznych i ekonomicznych (także dla samych sprzedawców) konsekwencjach sprzedaży alkoholu nieletnim.

Wyniki wskazują także, że zacieśnia się różnica w częstotliwości sięgania po alkohol ze względu na płeć. Prawie taki sam odsetek chłopców i dziewcząt deklaruował picie w trakcie ostatnich 30 dni przed badaniem. Rzeczywistość zdaje się weryfikować powszechne przekonanie, iż to chłopcy częściej sięgają po alkohol. Zjawisko to jest o tyle istotne, iż przy wyborze programów i narzędzi profilaktycznych należy zwracać uwagę, czy są one dostosowane do potrzeb obu płci, gdyż zarówno, skutki jak i przyczyny sięgania po substancje psychoaktywne są różne, a narzędzia konstruowane w oparciu o model, w którym przypisuje się płci męskiej większe skłonności do picia, mogą być nieskuteczne w oddziaływaniu w stosunku do płci damskiej.

Problemem jest także upijanie się, jako że wg badań 13% i 20% młodych ludzi odpowiednio w wieku 15-16 i 17-18 lat na 30 dni przed badaniem przynajmniej raz upiło się w takim stopniu, że doświadczyło zaburzeń równowagi, mowy lub nie pamiętało co się z nimi działo. Należałoby także skupić się być może na programach edukacyjnych mających na celu nie tylko "straszenie" konsekwencjami i zakazywaniu, ale także na dostarczaniu informacji na temat odpowiedzialnego picia alkoholu, szczególnie wśród ludzi młodych oraz zmierzających do zmiany struktury konsumpcji alkoholu - z alkoholi mocnych na słabsze.

Wyniki badań jednoznacznie wskazują, że alkohol trafia w ręce nieletnich za sprawą dorosłych, oraz że styl życia rodziców i stosunek do alkoholu obowiązujący w domu rodzinnym mają wyraźne przełożenie na sięganie młodzieży po alkohol. Potwierdza to niestety zjawisko, iż rodzice i osoby dorosłe zbyt często przyzwalają lub wręcz zachęcają osoby młode do picia alkoholu, tłumacząc to jakąś specjalną okazją lub nie doceniając wpływu na jaki na młodych ludzi mają zachowania ich najbliższych, zwłaszcza rodziców. Dlatego też w kampaniach edukacyjnych i innych działaniach trzeba stawiać na uświadomienie osób dorosłych, że oni też są elementem profilaktyki uzależnień, rozumianej szerzej niż tylko jako źródło zakazów.

2. Zjawisko uzależnienia od narkotyków w Polsce.

W kwietniu 2012r. na zlecenie Krajowego Biura do Spraw Przeciwdziałania Narkomanii, CBOS przeprowadził badania, na ogólnopolskiej próbie osób w wieku 15+. Badanych pytano o doświadczenia związane z używaniem narkotyków. Ogólne wyniki badań, jak i najnowsze dane statystyczne potwierdzają ogólnie przyjętą tezę, że po narkotyki sięgają głównie ludzie młodzi (w wieku 15-34 lat), osoby z wykształceniem gimnazjalnym lub średnim, uczniowie i studenci z miast (przede wszystkim miast do 20 tys. mieszkańców).

Cytowane już badania ESPAD potwierdzają, że o ile "moda" na dopalacze zdaje się przemija, to na pierwszy plan zdecydowanie wysuwa się problem używania przez młodzież marihuany.

Biorąc pod uwagę także fakt, iż młodzież, zwłaszcza starsza, wydaje się nie doceniać ryzyka związanego z paleniem marihuany oraz traktowania okazjonalnego jej używania (a także okazjonalnego używania alkoholu, papierosów, dopalaczy) jako działań niosących małe lub żadne ryzyko dla zdrowia i otoczenia, można wnioskować, że młodzież ocenia ryzyko nie od rodzaju substancji, ale od częstości jej zażywania. Zastanawiające jest także, że pomimo nagłaśnianych przez media skrajnych przypadków śmierci i ciężkiego rozstroju zdrowia spowodowanych

dopalaczami w dalszym ciągu deklarowane są opinie, iż jednorazowe eksperymentowanie z dopalaczami nie niesie lub niesie małe ryzyko powikłań.

Z badań prowadzonych na zlecenie Komisji Europejskiej "Eurobarometr" prowadzonych w 2011r. wynika, że najczęstszym źródłem informacji na temat skutków zażywania narkotyków i innych substancji psychoaktywnych wcale nie jest - jak by się mogło powszechnie wydawać - internet. Są to w pierwszej kolejności kampanie medialne i szkolne Programy Profilaktyczne. Informacje te zastaną wzięte po uwagę, przy wyborze narzędzi do realizacji Programu.

3. Skala zjawiska uzależnienia w Gminie Miasta Lipno.

Dostępność fizyczna alkoholu. Administracyjne i prawne ograniczenie dostępności alkoholu jest jednym z najskuteczniejszych narzędzi ograniczania zakresu problemów alkoholowych. W Polsce zasadniczą rolę w formułowaniu strategii ograniczania dostępności fizycznej alkoholu, biorąc pod uwagę instrumenty regulacji prawnych, mają jednostki samorządu terytorialnego. Istotnym czynnikiem warunkującym wysokość spożycia alkoholu przez mieszkańców jest jego fizyczna dostępność, wynikająca z liczby punktów sprzedaży napojów alkoholowych na danym obszarze. Zmiany w dostępności do alkoholu obrazuje wskaźnik liczby mieszkańców przypadających na jeden punkt sprzedaży alkoholu.

Liczba punktów sprzedaży napojów alkoholowych w mieście Lipnie w 2018r. na tle województwa i kraju.(stan na 31 grudnia 2018r.)

	Miasto Lipno	Woj. Kuj.-Pom	W Polsce
Liczba punktów sprzedaży napojów alkoholowych	49	6895	127866
Liczba punktów sprzedaży napojów alkoholowych przeznaczonych do spożycia poza miejscem sprzedaży (sklepy)	42	4 834	85068
Liczba punktów sprzedaży napojów alkoholowych przeznaczonych do spożycia w miejscu sprzedaży (lokale gastronomiczne)	7	2 061	42 798
Liczba punktów sprzedaży napojów alkoholowych o zawartości alkoholu powyżej 18% przeznaczonych do spożycia poza miejscem sprzedaży (sklepy)	37	3 912	71 112
Liczba punktów sprzedaży napojów alkoholowych o zawartości alkoholu powyżej 18% przeznaczonych do spożycia w miejscu sprzedaży (lokale gastronomiczne)	1	937	23 397
Liczba mieszkańców przypadająca na jeden punkt sprzedaży napojów alkoholowych ogółem.	286	285	295
Liczba mieszkańców przypadająca na jeden punkt sprzedaży napojów alkoholowych o zawartości alkoholu powyżej 18%	368	406	399

Liczba zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych obowiązujących w Polsce w 2018 roku (stan na 31 grudnia 2018r.)

	Miasto Lipno	Woj. Kuj.-Pom	W Polsce
Liczba zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych przeznaczonych do spożycia poza miejscem sprzedaży (sklepy)	120	12 671	223 664
Liczba zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych przeznaczonych do spożycia w miejscu sprzedaży (lokale gastronomiczne)	12	3 952	89 827

Wartość alkoholu sprzedanego w Polsce w 2018 roku (na podstawie oświadczeń złożonych przez przedsiębiorców prowadzących sprzedaż napojów alkoholowych - 38 500 554 351,30 zł.
(w mieście Lipnie 17 290 709,15 zł.)

Skala zjawiska

Biorąc pod uwagę dane dostarczane przez Państwową Agencję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, dotyczące populacji osób w Polsce, u których występują różne kategorie problemów alkoholowych, na obszarze miasta Lipna szacunkowe dane liczbowe dotyczące populacji przedstawiają się następująco:

Populacja osób w Polsce, u których występują różne kategorie problemów alkoholowych (dane szacunkowe)

		Miasto Lipno stan na 31.12.2018r.
Liczba osób uzależnionych od alkoholu	ok. 2% populacji	ok. 280 osób
Dorośli żyjący w otoczeniu alkoholika (współmażonkowie, rodzice)	ok 4% populacji	ok. 560 osób
Dzieci wychowujące się w rodzinach z problemem alkoholowym	ok. 4% populacji	ok. 560 osób
Osoby pijące szkodliwie	5-7% populacji	700 - 980 osób

Skala zjawiska narkomanii w Lipnie jest nieznana z uwagi na fakt, że nie ma Poradni Terapii Uzależnień od Narkotyków, do której zgłaszałyby się narkomanii. Z braku środków i możliwości technicznych nie jest także możliwe prowadzenie szczegółowych statystyk na temat zjawiska narkomanii przez organy ścigania. Skala zjawiska w Polsce nie jest do końca znana i podaje jedynie szacunkowo, że osób uzależnionych od narkotyków na terenie Polski jest około 100 tysięcy osób. Można przypuszczać, że najczęstszym powodem inicjacji narkotykowej w Lipnie, podobnie w Polsce, jest lęk przed odrzuceniem w grupie, potrzeba przynależności i akceptacji, próba dowartościowania się poprzez pozorną dorosłość, problemy emocjonalne i osobowościowe, ucieczka od problemów zewnętrznych i wewnętrznych, konflikty w rodzinie, niski poziom

zainteresowań, brak przyzwyczajenia do systematycznej pracy, kierowanie się w życiu zasadą przyjemności, a nie poczuciem realizmu, obniżony poziom dojrzałości społecznej, labilność emocjonalna. Motywacja do życia w trzeźwości w dużej mierze zależała od bilansu zysków i strat, płynących z przyjmowania narkotyków.

Substancje psychoaktywne, zwłaszcza narkotyki, które często działają szybciej niż alkohol, przez co szybciej przynoszą pożądane efekty, niwelują lęk (np. w trakcie spotkań towarzyskich), dają poczucie siły, pozwalają zapomnieć o problemach, których młody człowiek nie umie konstruktywnie rozwiązać. Stanowią też sposób spędzania wolnego czasu i nawiązywania relacji społecznych. Pamiętać należy jednak, że często przyczyny sięgania po substancje psychoaktywne mają charakter wieloczynnikowy. Prócz "przyjemnych" efektów, powodami sięgania po narkotyki mogą być "nieprzyjemne" przyczyny - decyzja o sięgnięciu może być głębsza niż tylko chwilowa korzyść.

W przypadku narkotyków, proporcjonalnie do wyników badań ogólnokrajowych, biorąc pod uwagę populację w wieku 15-64 lat, co najmniej raz w życiu substancji psychoaktywnych, statystycznie, spróbowało ok. 5 tys. osób

Twardych danych na temat problemów uzależnień w mieście Lipnie dostarczają także podmioty zajmujące się bezpośrednio pomocą osobom uzależnionym i współuzależnionym, a także zaangażowane w pracę na rzecz środowisk zagrożonych patologią i uzależnieniami:

- Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Lipnie
- Komendy Powiatowej Policji w Lipnie
- Szpitala Lipno Sp. z o.o.
- MKRPA w Lipnie
- Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Lipnie

1. Dane Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Lipnie wskazują, że do końca października 2019 roku z pomocy Ośrodka skorzystało łącznie 951 rodzin, w tym 190 rodzin, w których występuje problem alkoholowy, narkomania i przemoc w rodzinie. Ilość osób w tych rodzinach wynosi 349. Łączna pomoc wydatkowana dla tych osób wyniosła 533.367,- zł. czyli średnio po 2.807,- zł. na rodzinę. Pomoc udzielana była w formie zasiłków stałych, zasiłków okresowych, zasiłków celowych, składek na ubezpieczenie zdrowotne. Ponadto udzielono pomocy w formie posiłków, paczek żywnościowych oraz pokryto koszty pobytu osób bezdomnych w schroniskach.

Przy MOPS w Lipnie działa Zespół Interdyscyplinarny, który od stycznia do września 2019r. wszczął postępowanie w 37 rodzinach, gdzie wcześniej Komenda Powiatowa Policji w Lipnie założyła Niebieskie Karty.

2. Z informacji uzyskanych z Komendy Powiatowej Policji w Lipnie wynika, że w 2019 roku (dane do 30.10.2019r.) na terenie miasta Lipna funkcjonariusze Komendy Powiatowej Policji w Lipnie doprowadzili do wytrzeźwienia 25 osób. Ujawnili 26 kierujących pojazdami mechanicznymi będącymi w stanie nietrzeźwości i 4 w stanie po użyciu alkoholu oraz 6 rowerzystów pod działaniem alkoholu. Sporządzili 4 wnioski o ukaranie wobec kierujących pojazdami mechanicznymi, rowerzystów ukarano mandatami karnymi. Ujawnili 6 nieletnich pod działaniem alkoholu. Żaden z ujawnionych sprawców czynów karalnych nie znajdował się pod działaniem alkoholu. Na terenie miasta Lipna ujawniono łącznie 1031 wykroczeń, gdzie zastosowano 667 pouczeń, 156 mandatów karnych i skierowano 208 wniosków o ukaranie (w tym ustawy o wychowaniu w trzeźwości...) ujawniono 168 wykroczeń, gdzie 26 osób ukarano mandatami karnymi, a 129 pouczono, skierowano 10 wniosków o ukaranie. Przeprowadzono łącznie 218 interwencji domowych, sporządzono 48 "Niebieskich kart", ujawniono przy tym 36 nietrzeźwych mężczyzn z czego doprowadzono do wytrzeźwienia 25. Podczas interwencji dotyczących przemocy w rodzinie odnotowano obecnych 5 małoletnich. Dzielnicy objęli szczegółowym nadzorem wszystkie rodziny, w których realizowano procedurę "Niebieskiej karty". Po zakończonym postępowaniu

Komenda Powiatowa Policji w Lipnie skierowała na badania lekarskie 3 kierujących pojazdami. W bieżącym roku nie zabezpieczono alkoholu niewiadomego pochodzenia.

3. Z informacji uzyskanych ze Szpitala Lipno Sp. z o.o. wynika, że w okresie 10 miesięcy 2019 roku z terenu miasta Lipna w oddziałach psychiatrycznych hospitalizowano 66 pacjentów z problemem uzależnienia od alkoholu i narkotyków. Oprócz leczenia farmakologicznego wyżej wymienieni pacjenci brali udział w indywidualnych rozmowach z psychologiem oraz 1 raz w tygodniu w spotkaniach z "Trzeźwym Alkoholikiem". Ponadto pacjenci uczestniczyli w warsztatach zajęciowych pod nadzorem terapeuty zajęciowego.
4. Z działań MKRPA w Lipnie wynika, że wiele osób korzysta z coraz szerszej strefy na terenie Miasta form pomocy, terapii i konsultacji adresowanych do rodzin, w których występuje alkoholizm, narkomania i przemoc. W roku 2019 /dane do 30.10.2019r/ do Zespołu Interwencyjno Motywującego w Lipnie (MKRPA) wpłynęło 27 zgłoszeń w sprawach alkoholizmu członka rodziny oraz przemocy. W związku z tymi zgłoszeniami Zespół Interwencyjno-Motywuujący przeprowadził rozmowy z 16 osobami nadużywającymi alkoholu oraz z 17 ich bliskimi. W stosunku do 4 osób skierowano wnioski do Sądu Rodzinnego o zastosowanie leczenia odwykowego. Część zgłoszonych osób udało się zmotywować do podjęcia dobrowolnej terapii lub abstynencji. Osoby te są stałymi uczestnikami zajęć terapeutycznych oraz członkami grup wsparcia.
W Lipnie przy ul. Kościuszki 12 działa Punkt Terapeutyczny, w którym odbywa się terapia indywidualna oraz prowadzona jest grupa terapeutyczna. Indywidualnych sesji terapeutycznych odbyło się 46. Uczestnikami sesji były osoby uzależnione oraz współuzależnione. W grupie terapeutycznej średnio, systematycznie uczestniczy około 4 osób (terapię prowadzą terapeuci z Ośrodka Terapii Uzależnień „CEDR” Mokowo).
W grupie wsparcia dla osób współuzależnionych od alkoholu i członków ich rodzin odbyło się 39 spotkań. Systematycznie w spotkaniach uczestniczyło od 4 do 7 osób, łącznie pomocą objęto 316 osób.
W grupie Wsparcia dla osób uzależnionych odbyły się 42 spotkania. Systematycznie na spotkania uczęszczało 11-15 osób. Łącznie objęto pomocą 560 osób w ciągu roku. Zajęcia prowadzi terapeuta p. Wiesław Konopnicki. Około 110 osób – członkowie grupy AA i ich bliscy wzięło udział w corocznych Ogólnopolskich Spotkaniach Trzeźwościowych w Licheniu i Częstochowie. W Punkcie Konsultacyjnym dla Ofiar Przemocy w Rodzinie przyjęto 22 osoby podczas których udzielono potrzebującym indywidualnych porad.
W punkcie konsultacyjnym dla osób uzależnionych od narkotyków, działającym w Lipnie przy ul. Kościuszki 12 przyjęto 71 osób, 107 osobom udzielono porady.
5. Z informacji uzyskanych z Sądu Rejonowego w Lipnie wynika, że na dzień 27.09.2019r.
  - 6 mieszkańców zostało zobowiązanych do podjęcia leczenia odwykowego
  - 12 mieszkańców skazanych na mocy ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu narkomanii
  - 13 mieszkańców skazanych na mocy art. 207 kk.
6. Z informacji uzyskanych z Państwowego Inspektora Sanitarnego w Lipnie wynika:
  - profilaktyka HIV/AIDS - dnia 30.10.2019r. odbyły się zajęcia edukacyjne w szkołach podstawowych nr 2,3,5 w Lipnie, w których uczestniczyło 144 uczniów wraz z nauczycielami
  - profilaktyka uzależnień - dnia 24.10.2019r. odbyły się zajęcia edukacyjne w szkołach podstawowych nr 2,3,5 w Lipnie, w których uczestniczyło 101 uczniów wraz z nauczycielami

Przyczyny sięgania po substancje psychoaktywne.

Osoby uzależnione-mieszkańcy Lipna trafiają najczęściej na leczenie odwykowe na skutek presji otoczenia-rodziny, instytucji lub pracodawcy, a nie w wyniku samodzielnej, autonomicznej decyzji. Osoby uzależnione od alkoholu nie widzą konieczności podejmowania leczenia odwykowego oraz utrzymania abstynencji, głównie dlatego, że odczuwane negatywne skutki picia nie są dla nich dostateczną motywacją: nie są w stanie zmotywować ich ani ponoszone straty zdrowotne (marskość wątroby, problemy z sercem, trzustka, snem, stany depresyjno-lękowe), ani ponoszone straty społeczne (wykluczenie, zaburzone relacje rodzinne). Umysł alkoholika wykształca szereg mechanizmów obronnych, mających na celu podtrzymywanie uzależnienia, takich jak: zaprzeczenie, minimalizowanie problemu, obwinianie innych, racjonalizowanie swojego uzależnienia, w związku z czym jeśli nie doświadcza kumulacji negatywnych konsekwencji wynikających z nadużywania alkoholu, ma tzw. komfort picia i sam nie uwolni się od uzależnienia bez interwencji otoczenia. Stosując określone sposoby działania rodzina może doprowadzić do utraty tego komfortu. Ponoszenie konsekwencji picia przez alkoholika oraz egzekwowanie wywiązywania się z obowiązków jest jednym ze sposobów umożliwiającym zmianę w jego zachowaniu, jednak trzeba pamiętać, że motywacja musi pochodzić od samego uzależnionego, by była skuteczna i trwała. Główną formą pomocy, oprócz profesjonalnej terapii, jest motywowanie uzależnionego do podjęcia takiej terapii lub innych form pomocy oraz edukowanie o mechanizmach uzależnienia, jego konsekwencjach dla niego i otoczenia, w tym konsekwencjach prawnych i społecznych.

Motywowanie współuzależnionych do zmiany postawy wobec uzależnionych.

Jak definiuje to Państwowa Agencja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, współuzależnienie *"(...) nie jest chorobą - jest zespołem nieprawidłowego przystosowania się do sytuacji problemowej. Koncentrując się na szukaniu sposobu ograniczenia picia partnera, osoba współuzależniona nieświadomie przejmuje odpowiedzialność i kontrolę za jego funkcjonowanie, co w efekcie ułatwia pijącemu dalsze spożywanie alkoholu"*. Na równi z uzależnionym pracować należy z osobami z jego otoczenia, które bardzo często stają się współuzależnionymi w jego chorobie - nie tylko doświadczają negatywnych skutków jego picia, nawet większych niż uzależniony, ale także nieświadomie przykładają się do trwania w uzależnieniu swoich bliskich. Specyficzne polskie uwarunkowania, tj. duże przyzwolenie na nadużywanie alkoholu oraz kultywowanie tradycji spożywania alkoholu przy najróżniejszych okazjach sprawia, że rzadko współuzależniony w sposób prawidłowy reaguje na pierwsze przejawy nadużywania alkoholu przez bliską osobę. Pobłażliwość i tolerowanie pierwszych, alarmujących zachowań osoby pijącej szkodliwie i ryzykownie z jednej strony, oraz brak wiedzy na temat mechanizmów choroby alkoholowej z drugiej powoduje, że nawet te osoby, które bardzo pragną by pijący bliski przestał sięgać po alkohol, chronią go przed konsekwencjami jego zachowań - utrzymują, wyręczają, usprawiedliwiają. Szansa na zaprzestanie picia pojawia się dopiero wtedy, gdy uzależniony boleśnie odczuje konsekwencje swoich zachowań - straci pracę, odetnie się go od środków finansowych, odsuną się od niego bliscy.

W związku z powyższym praca z osobami współuzależnionymi skupiać się więc musi na:

- motywowaniu do zmiany postawy wobec swojej sytuacji i wobec uzależnionego, przezwyciężenie błędnych przekonań na temat jego choroby i roli osoby współuzależnionej,
- motywowanie do zmiany zachowania opartego na źle rozumianej trosce i opiece w myśl zasady "moja miłość go wyleczy", wyręczaniu w obowiązkach, spłacaniu długów, łożeniu na zachcianki
- motywowaniu osoby współuzależnionej do podjęcia pracy na sobą, że także ona potrzebuje pomocy i powinna pracować nad sobą w ramach terapii lub innej formy systematycznej pracy nad własną osobowością, w celu wykształcenia cech i umiejętności radzenia sobie z problemami, emocjami i niesienia właściwej pomocy osobie uzależnionej.

4. Analiza SWOT Gminy Miasta Lipno.

Przed próbą oszacowania zjawiska występowania problemów związanych z używaniem i nadużywaniem substancji psychoaktywnych w Lipnie, należy dokonać autodiagnozy obejmującej posiadane przez Gminę słabe i mocne strony w zakresie realizacji swoich zadań, a także szanse i zagrożenia płynące z otoczenia Gminy, które mogą realizację zaplanowanych przez Gminę działań wspierać lub utrudniać. Przygotowana poniżej analiza SWOT stanowi próbę takiej właśnie autodiagnozy i służyć ma przede wszystkim temu, by planowane przez Gminę działania można było przeprowadzić w oparciu o rzeczywiste zasoby, a ewentualne braki w tychże zasobach można było identyfikować i w miarę możliwości uzupełniać

S (strengths) - mocne strony:

- wystarczające środki finansowe w ramach Funduszu Przeciwdziałania Alkoholizmowi i Funduszu Zwalczania Narkomanii,
- rozwinięta sieć placówek oświatowo-wychowawczych, będących partnerami i realizatorami własnych programów profilaktycznych i zadań z zakresu przeciwdziałania działaniom ryzykownym,
- doświadczona i wykwalifikowana kadra pedagogiczna w placówkach oświatowych,
- Poradnia Terapii Uzależnień i Współzależnień od Alkoholu, II Oddział Psychiatryczny, które swoją działalnością przyczyniają się do minimalizacji szkód zdrowotnych wśród mieszkańców
- bogata oferta spędzania czasu wolnego dla mieszkańców miasta, w szczególności w związku z rozwojem marki Lipno, opartej na propagowaniu sportu i zdrowego stylu życia.

W (weaknesses) - słabe strony

- niewystarczający poziom wiedzy i kompetencji rodziców w zakresie pełnienia funkcji wychowawczych w środowiskach rodzin zagrożonych i dotkniętych problemami uzależnień i ubóstwa,
- niewystarczająca współpraca instytucjonalna w zakresie współdziałania i przekazywania informacji i jakości informacji między służbami, instytucjami zajmującymi się przypadkami kryzysowymi na terenie Lipna,
- brak ośrodka terapeutycznego dla osób uzależnionych na terenie miasta,
- brak funkcjonowania na terenie miasta organizacji pozarządowych i stowarzyszeń, które prowadzą działania na rzecz profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i narkotycznych.

O (opportunities) - szanse

- stabilne otoczenie prawne - przepisy prawne nakładające i regulujące kwestie związane z tworzeniem polityki przeciwdziałania i rozwiązywania problemów uzależnień są relatywnie trwałe i stabilne, co pozwala na skuteczne kształtowanie polityki miasta,
- zwiększające się możliwości kształcenia i podnoszenia kompetencji specjalistów i kadry placówek oświatowych, pracujących w samorządzie lokalnym, którzy mogą być wykorzystywani do współorganizacji pracy profilaktycznej i młodzieży,
- możliwość pozyskiwania pozagminnych środków finansowych przez organizacje pozarządowe, na realizację zadań z zakresu zmniejszania i przeciwdziałania patologiom społecznym,
- możliwość pozyskiwania przez miasto Lipno środków unijnych na potrzeby realizacji programów profilaktycznych i edukacyjnych,
- ogólnopolski wzrost zainteresowania społeczeństwa zdrowym stylem życia, w tym życia bez korzystania z substancji psychoaktywnych,
- wielkość form i metod oddziaływania na dzieci i młodzież - bogata oferta zajęć i programów skierowanych do dzieci i młodzieży.

T (threats) - zagrożenia

- rosnące spożycie alkoholu, które może skutkować wzrostem liczby osób pijących w sposób ryzykowny,
- relatywnie niska cena napojów alkoholowych (w warunkach polskich),

- niesprzyjające otoczenie makroekonomiczne - istniejące bezrobocie i związane z nim problemy finansowe, mogące powodować powstawanie warunków sprzyjających powstawaniu problemu nadużywania i używania substancji psychoaktywnych,
- niesprzyjające w rozwiązywaniu problemów alkoholowych zjawiska:
  - obecność w świadomości społecznej stereotypów na temat alkoholu (traktowanie jako lekarstwo)
  - propagowanie liberalizacji przepisów dotyczących dostępu do tzw. miękkich narkotyków,
  - przyzwolenie na jazdę pod wpływem alkoholu,
  - unikanie zaangażowanie się obywateli w rozwiązywanie problemów innych osób w sytuacjach kryzysowych takich jak problem uzależnienia i obojętność na występujące zjawiska patologiczne takie jak:
    - przemoc domowa u sąsiadów,
    - krzywdzenie dzieci,
    - zakłócenie porządku publicznego, agresja wobec przechodniów,
    - sprzedaż napojów alkoholowych młodzieży i osobom nietrzeźwym.
- wzrost zachowań agresywnych i innych zachowań niepożądanych młodzieży,
- niewydolny system prawny w zakresie zobowiązań do podjęcia leczenia przez osoby uzależnione,
- niespójny i niewydolny system prawny, powodujący nienależne odizolowanie sprawcy przemocy od osób doświadczających przemocy,
- brak szybkiego dostępu do leczenia w wyspecjalizowanych placówkach leczenia odwykowego.

III. Zadania własne gminy.

Zadanie własne gminy nałożone przez ustawodawcę mają na celu pomoc osobom uzależnionym, członkom ich rodzin i najbliższego otoczenia oraz społeczności lokalnej w minimalizowaniu skutków uzależnienia od substancji psychoaktywnych. Minimalizować skutki, ale też przede wszystkim zapobiegać, czyli edukować, uświadamiać, wskazywać alternatywne sposoby spędzania wolnego czasu, radzenia sobie z sytuacją trudną, konfliktową, jak skutecznie bez używek rozładować napięcie i rodzącą się agresję. Pomagać rozumiane także jako wspieranie systemu edukacji młodych ludzi w kształtowaniu prawidłowych postaw osobowościowych i społecznych, to jest takich, dzięki którym osoba nie będzie miała potrzeby sięgania po środki odurzające. Zadania własne gminy w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom i odpowiadające im działania do realizacji Programu, mające na celu niesienie takiej właśnie pomocy kształtują się następująco:

w ramach zadania:

1. Zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu, narkotyków.

w 2020 roku przewiduje się:

- 1) realizację zadań przez Miejską Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na rzecz osób uzależnionych i współuzależnionych, opartą na pracy motywacyjnej i skoncentrowaną na edukacji kompetencji społecznych i pokazania mechanizmów uzależnienia: nałogowego regulowania uczuć, iluzji i zaprzeczenia, minimalizacji, edukacji osób współuzależnionych w zakresie konstruktywnych sposobów postępowania wobec osoby uzależnionej. Komisja będzie prowadzić mediacje w formie Wywiadu Motywującego, ewaluację działań i postaw klientów. Praca motywacyjna z klientami prowadzona będzie na podstawie informacji napływających z Prokuratury, Policji, Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej, Zespołu Interdyscyplinarnego do spraw Przeciwdziałania Przemocy, Sądu Rejonowego w Lipnie oraz środowiska rodzinnego. Z mocy Prawa Komisja inicjować będzie działania związane z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych na terenie miasta Lipna, oraz wydawać opinie, w formie

postępowań, o zgodności lokalizacji punktu sprzedaży oraz sprzedaży i podawania napojów alkoholowych z prawem lokalnym, a także:

a) wysyłać wnioski do Sądu Rejonowego w Lipnie o orzeczeniu obowiązku podjęcia leczenia;

b) prowadzić kontrole punktów sprzedaży i podawania napojów alkoholowych, których zasadniczym celem będzie edukacja sprzedawców napojów alkoholowych dotycząca obowiązującego prawa zgodnie z ustawą o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi;

c) realizować zadania w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie w kontekście Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 13 września 2011r. tj:

- prowadzenie procedury Niebieskiej Karty i przekazywanie jej do Przewodniczącej Zespołu Interdyscyplinarnego,

- uczestniczenia przedstawiciela Komisji w posiedzeniach Zespołu Interdyscyplinarnego,

- uczestniczenia przedstawiciela Komisji w posiedzeniach grupy roboczej Zespołu Interdyscyplinarnego,

- udzielanie osobom doświadczającym przemocy informacji o możliwościach uzyskania pomocy psychologicznej i prawnej oraz wsparcia,

- prowadzenie rozmów z osobami stosującymi przemoc na temat konsekwencji prawnych i motywowania ich do uczestnictwa w programach korekcyjno-edukacyjnych.

2) dofinansowanie programów terapeutycznych, niezbędnych do zdrowienia, osób uzależnionych i współuzależnionych dla pacjentów lipnowskiej Poradni Terapii Uzależnienia i Współuzależnienia lub klientów organizacji pozarządowych, po przedłożeniu uzasadnionych wystąpień. Programy te mogą być prowadzone tylko przez specjalistów terapii uzależnień;

3) działania o charakterze wspierającym i podtrzymującym osoby uzależnione będące w trakcie procesu terapeutycznego, osoby które zakończyły proces terapeutyczny oraz działania o charakterze motywującym do podjęcia leczenia;

4) współpracę z organizacjami pozarządowymi, między innymi poprzez:

- wspieranie realizacji zadań w zakresie oferowanej pomocy i wsparcia terapeutycznego dla osób uzależnionych od alkoholu, narkotyków lub członków ich rodzin;
- wyposażenia podmiotów w materiały edukacyjne i informacyjne z przeznaczeniem dla podopiecznych oraz w sprzęt potrzebny do prowadzenia zajęć z osobami uzależnionymi i członkami ich rodzin

5) współpracę organizacyjną lub rzeczową z grupami Anonimowych Alkoholików funkcjonującymi na terenie miasta Lipna w zakresie ich integracji i działań motywujących do życia w trzeźwości;

6) kierowanie oraz finansowanie osób zajmujących się realizacją zadań z zakresu profilaktyki zachowań problemowych i rozwiązywania problemów uzależnień, na szkolenia związane z podnoszeniem kwalifikacji. Szkolenia te jako niezbędna forma specjalizacji zawodowej sfinansowane mogą być dla członków MKRPA, terapeutów pracujących w samorządowych punktach konsultacyjnych, pracowników uczestniczących w realizacji Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, innych Uzależnień i Przeciwdziałania Narkomanii, dyrektorów szkół, pedagogów, nauczycieli, kuratorów sądowych, policjantów, pracowników programów pracy środowiskowej, pracowników socjalnych i samorządowych pracujących na rzecz rozwiązywania problemów społecznych

mieszkańców miasta Lipna, działacze organizacji pozarządowych, zajmujących się wsparciem terapeutycznym;

- 7) Zleceniobiorcy przysługuje zwrot kosztów dojazdu na szkolenia, na które Zleceniobiorca został skierowany, przy czym środek transportu właściwy dla odbycia dojazdu określa każdorazowo, w skierowaniu, Zleceniodawca. W przypadku wskazania jako środka transportu: 1) komunikacji publicznej – przysługuje zwrot kosztów w wysokości udokumentowanej biletami lub fakturami obejmującymi cenę biletu środka transportu, wraz ze związanymi z nimi opłatami dodatkowymi, w tym miejscówkami; 2) pojazdu samochodowego – przysługuje zwrot kosztów w wysokości stanowiącej iloczyn przejechanych kilometrów przez 75% stawki za jeden kilometr przebiegu, określonej dla danego typu pojazdu w rozporządzeniu Ministra Infrastruktury z dnia 25 marca 2002 r. w sprawie warunków ustalania oraz sposobu dokonywania zwrotu kosztów używania do celów służbowych samochodów osobowych, motocykli i motorowerów niebędących własnością pracodawcy (Dz.U. Nr 27 poz. 271 ze zm.)”.
- 8) finansowanie badań wykonywanych przez biegłych w celu wydania opinii w przedmiocie uzależnienia od alkoholu i wskazania rodzaju zakładu leczenia wobec osób, które w związku z nadużywaniem alkoholu powodują rozkład życia rodzinnego i społecznego. Zadanie to wynika z faktu kierowania przez MKRPA wniosków o obowiązek podjęcia leczenia przez mieszkańców miasta nadużywających alkoholu oraz burzących ład i porządek społeczny;
- 9) dystrybucja materiałów edukacyjnych, informacyjnych, profilaktycznych wśród określonych grup adresatów - młodzieży, sprzedawców napojów alkoholowych, pracowników służby zdrowia, nauczycieli, rodziców uczniów;
- 10) dokonywanie zakupów artykułów edukacyjnych, informacyjnych, profilaktycznych, sprzętu komputerowego i innych produktów i usług niezbędnych do realizacji zadań ujętych w Programie i w Preliminarzu wydatków.

W ramach zadania:

2. Udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe i narkotykowe pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie.

w 2020 roku przewiduje się:

- 1) prowadzenie punktu konsultacyjnego zapewniającego pomoc psychoterapeutyczną, psychologiczną i prawną oraz wsparcie terapeutyczne w formie spotkań indywidualnych i grupowych dla osób uzależnionych od alkoholu i innych środków psychoaktywnych, ich rodzin oraz osób uwikłanych w sytuację przemocy w rodzinie;
- 2) dofinansowanie lub finansowanie zajęć i warsztatów prowadzonych w zakresie wzmacniania funkcji wychowawczych rodziców dzieci wymagających wsparcia emocjonalnego i zaopiekowania, poprzez konsultacje, wsparcie psychospołeczne i mediacje rodzinne;
- 3) prowadzenie edukacji prawnej właścicieli i pracowników placówek handlowych i gastronomicznych prowadzących sprzedaż napojów alkoholowych, środków farmaceutycznych, dopalaczy, środków odurzających i innych substancji psychoaktywnych;
- 4) prowadzenie konsultacji psychologicznych, w szczególności dla dzieci i młodzieży, będących mieszkańcami miasta Lipna, w szczególności z uzależnieniami, fobią społeczną, lękami, depresją, nadmierną agresją, złością, zachowaniami autodestrukcyjnymi, zaburzeniami odżywiania,

trudnościami w relacjach interpersonalnych, problemami z koncentracją i innymi trudnościami natury egzystencjonalnej;

5) wspieranie działań Zespołu Interdyscyplinarnego do Spraw Przemocy oraz realizacja zadań Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie;

6) podnoszenie poziomu wiedzy i umiejętności osób realizujących zadania związane z przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie poprzez organizowanie systematycznych szkoleń przedstawicieli służb podejmujących działania na rzecz rodzin uwikłanych w przemoc, w tym szkolenia z zakresu diagnozowanie przemocy w rodzinie;

7) prowadzenie działań informacyjno-edukacyjnych na rzecz mieszkańców miasta Lipna poprzez przygotowywanie i rozpowszechnianie materiałów edukacyjnych (broszur, ulotek, plakatów) dotyczących zjawiska przemocy w rodzinie, materiałów informujących o instytucjach udzielających pomocy i wsparcia ofiarom przemocy w rodzinie wśród mieszkańców miasta Lipna

8) dokonywanie zakupów artykułów edukacyjnych, informacyjnych, sprzętu oraz innych produktów i usług niezbędnych do realizacji zadań ujętych w Programie

W ramach zadania:

3. Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii, w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie pozalekcyjnych zajęć sportowych, a także działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczych, wychowawczych i socjoterapeutycznych.

W 2020 roku przewiduje się:

1) finansowanie działalności świetlic w ramach zadania "Działania wychowawcze wraz z wyżywieniem prowadzone w lipnowskich szkołach, realizujące program pracy środowiskowej, na rzecz dzieci i młodzieży z miasta Lipna, z rodzin potrzebujących wsparcia w rozwiązywaniu problemów opiekuńczo-wychowawczych";

2) finansowanie na terenie szkół zajęć pozalekcyjnych, których podstawowym celem będzie wszechstronny rozwój umysłowy, psychiczny, fizyczny i społeczny. Działania oparte będą na stymulacji i usprawnianiu rozwoju funkcji psychomotorycznych, eliminowaniu niepowodzeń szkolnych oraz ich emocjonalnych i społecznych konsekwencji, jak również rozwijaniu osobistych zainteresowań;

3) działania o charakterze profilaktycznym skierowane do dzieci i młodzieży zagrożonych uzależnieniem. Finansowanie programów pracy środowiskowej w różnych formach (w szczególności w formie warsztatów i zajęć rozwijających zainteresowania i zdolności twórcze), w szczególności dla uczniów klas starszych szkół podstawowych, dzieci i młodzieży zagrożonych marginalizacją oraz wykluczeniem społecznym, przeciwdziałającym niepożądanym zachowaniom agresywnym szczególnie wobec rówieśników, przeciwdziałającym zachowaniom problemowym, w szczególności w zakresie środków psychoaktywnych, dopalaczy, przemocy i cyberprzemocy;

4) organizowanie zajęć terapeutycznych o charakterze psychologiczno-pedagogicznym kierowane w szczególności do dzieci wykazujących zaburzenia zachowania i inne dysfunkcje (w miarę potrzeb zgłaszanych przez właściwe podmioty);

5) organizowanie programów profilaktycznych w formie koncertów, małych form teatralnych, warsztatów socjoterapeutycznych oraz konkursów literackich i artystycznych z wyznaczonym celem profilaktycznym (w miarę potrzeb zgłaszanych przez placówki oświatowe);

- 6) organizowanie zajęć psychoedukacyjnych dla małych grup rodziców poruszających zagadnienia: komunikacji, aktywnego słuchania, sposobów radzenia sobie z własnym gniewem i złością, konstruktywnej krytyki, których celem jest poprawa relacji w rodzinie oraz pomoc w przeżywaniu trudności w wykonywaniu funkcji opiekuńczo-wychowawczej skutkująca przyjmowaniem nieagresywnych postaw.
- 7) organizowanie zajęć edukacyjnych dla wychowawców żłobków, przedszkoli oraz szkół. Zadanie to ma na celu ułatwienie pracy wychowawców z dziećmi doświadczającymi przemocy fizycznej i molestowania seksualnego;
- 8) organizacja wycieczki letniej w formie kolonii profilaktycznych dla dzieci i młodzieży z programem rekreacyjnym i profilaktycznym, zajęciami profilaktycznymi i terapeutycznymi w formie konsultacji indywidualnych oraz warsztatami uczącymi radzenia sobie w sytuacjach stresowych. Uczestnictwo w koloniach profilaktycznych zaproponowane zostanie do 50 osobowej grupie dzieci i młodzieży z grupy wysokiego ryzyka tj. wywodzących się z rodzin niewydolnych wychowawczo, znajdujących się w trudnej sytuacji materialnej;
- 9) organizowanie i finansowanie czasu wolnego dzieci i młodzieży z rodzin dysfunkcyjnych w okresie wakacji i ferii zimowych na terenie szkół i świetlic, klubów sportowych, boisk sportowych;
- 10) finansowanie programów profilaktycznych realizowanych w trakcie obozów i wyjazdów dla dzieci i młodzieży, dotyczących przeciwdziałania zachowaniom problemowym lub wzmacniającym czynniki chroniące, organizowanych przez parafie lipnowskie, stowarzyszenia, fundacje, kluby sportowe i inne podmioty;
- 11) przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu poprzez działania mające na celu integrację osób niepełnosprawnych w formie prowadzenia zajęć, wycieczek, konkursów, spotkań okolicznościowych z elementami profilaktyki uzależnień;
- 12) integrowanie środowiska osób zagrożonych uzależnieniem, uzależnionych i współuzależnionych oraz działania o charakterze nauki konstruktywnego spędzania wolnego czasu;
- 13) dofinansowanie imprez ogólnomiejskich promujących zdrowy styl życia i właściwe wzorce rodzinne, patriotyczne i społeczne, traktowanych jako promocja bezpiecznej zabawy bez środków psychoaktywnych;
- 14) dofinansowanie imprez i zajęć, wycieczek, konkursów, spotkań okolicznościowych z elementami profilaktyki dla mieszkańców miasta, ze szczególnym uwzględnieniem osób starszych
- 15) integrowanie środowiska osób zagrożonych uzależnieniem, uzależnionych i współuzależnionych oraz działania o charakterze nauki konstruktywnego spędzania wolnego czasu;
- 16) współpraca z jednostkami administracji publicznej, organizacjami pozarządowymi i innymi podmiotami przy realizacji projektów, w szczególności konferencji, warsztatów, dotyczących profilaktyki uzależnień, przeciwdziałania przemocy, ochrony zdrowia psychicznego, rozwijania kompetencji społecznych rodziców i dzieci, w zakresie finansowym i rzeczowym;
- 17) dokonywanie zakupów artykułów spożywczych, edukacyjnych, informacyjnych, sprzętu oraz innych produktów i usług niezbędnych do realizacji zadań ujętych w Programie i preliminarzu wydatków, w szczególności do realizacji zajęć profilaktycznych i terapeutycznych, oraz imprez profilaktycznych dla mieszkańców miasta Lipna.

W ramach zadania:

4. Wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych służące rozwiązywaniu problemów alkoholowych, narkotykowych i przemocy w rodzinie.

Wspieranie finansowe i rzeczowe funkcjonowania i działalności statutowej stowarzyszeń, fundacji i innych organizacji pozarządowych, lipnowskich szkół, jednostek organizacyjnych miasta Lipna działających na rzecz wspierania rozwoju emocjonalnego i psychofizycznego dzieci i młodzieży oraz dorosłych z problemem alkoholowym, narkotykowym i innych uzależnień. Samorząd będzie powierzał i wspierał realizację poszczególnych zadań w zakresie promocji zdrowia psychicznego, promocji zdrowego stylu życia, informowania o szkodliwości substancji psychoaktywnych, edukacji psychologicznej i społecznej, wypełniania czasu wolnego dzieci i młodzieży, zajęć terapeutycznych dla osób wskazujących zaburzenia zachowania, dysfunkcje społeczne, programów służących rozwijaniu kompetencji społecznych, niwelowaniu zachowań ryzykownych wśród mieszkańców miasta, programów na rzecz aktywizacji i integracji przez instytucje, stowarzyszenia, organizacje pozarządowe zgodnie z lokalnymi potrzebami i uwarunkowaniami.

W ramach zadania:

5. Podejmowanie interwencji w związku z naruszeniem przepisów określonych w art. 131 i art. 15 ustawy o wychowaniu w trzeźwości.

Kontrola zasad sprzedaży napojów alkoholowych w punktach sprzedaży prowadzących sprzedaż oraz sprzedaż i podawanie napojów alkoholowych prowadzona jest przez Miejską Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Lipnie.

Zakończenie

Prowadzenie działań na rzecz mieszkańców miasta Lipna w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych, narkotykowych i przemocy w rodzinie, będzie odbywać się w oparciu o określone powyżej zadania mające na celu osiągnięcia poprzez założone cele operacyjne poprawy stanu bezpieczeństwa i zmniejszenia skali patologii społecznych na terenie naszego miasta.